

Pravilnik o načinu obavljanja pregleda, uslovima i načinu izdavanja biljnog pasoša

Pravilnik je objavljen u "Službenom listu CG", br. [21/2021](#) i [52/2022](#).

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuje se program i način stručnog osposobljavanja odgovornog lica za zdravstvenu zaštitu bilja, način obavljanja zdravstvenog i fitosanitarnog pregleda, uslovi za izdavanje i način izdavanja biljnog pasoša, obrazac i sadržaj biljnog pasoša i način označavanja pošiljke bilja koja se premješta sa mjesta unošenja do odredišta u unutrašnjosti.

Način obavljanja zdravstvenog pregleda

Član 2

(1) Zdravstveni pregled bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom obuhvata preglede pojedinačnog bilja ili reprezentativnog uzorka, materijala za pakovanje, a koji obavlja lice koje je dobilo dozvolu za izdavanje biljnih pasoša (u daljem tekstu: ovlašćeno lice).

(2) Pregled iz stava 1 ovog člana obavlja i organ uprave nadležan za poslove zdravstvene zaštite bilja (u daljem tekstu: Uprava) ako:

- a) se sumnja na prisustvo: karantinski štetnog organizma, štetnog organizma za kojeg su propisane posebne mjere ili karantinski štetnog organizama za zaštićeno područje, pri čemu pregled uključuje uzorkovanje i laboratorijska ispitivanja;
- b) je Uprava izdavalac biljnog pasoša za pojedine biljne vrste; ili
- c) se obavlja u prostoru i neposrednoj okolini kojoj ovlašćeno lice nema pravo pristupa.

(3) Pregledom iz stava 1 ovog člana provjerava se da li je bilje, biljni proizvodi i objekti pod nadzorom:

- a) slobodno od karantinski štetnih organizama ili štetnih organizama za koje su propisane posebne fitosanitarne mjere;
- b) slobodno od regulisanih nekarantinskih štetnih organizama i drugih štetnih organizama koji se ne nalaze na listama;
- c) ispunilo posebne fitosanitarne uslove iz Liste IV.A.

(4) Pregled iz stava 1 ovog člana obavlja se:

- a) u odgovarajuće vrijeme, uzimajući u obzir biologiju i rizik od štetnih organizama;
- b) na mjestima koja su prijavili držaoci bilja, a ako je to propisano i u neposrednoj okolini mjesta proizvodnje za karantinski štetne organizme, kao i za štetne organizme za koje su propisane posebne mjere ili regulisane nekarantinske štetne organizme;
- c) najmanje vizuelnim pregledom, a u slučaju sumnje na prisustvo:
 - karantinski štetnih organizama, štetnih organizama za koje su propisane posebne mjere ili karantinski štetnih organizama zaštićenog područja u odgovarajućem zaštićenom području, vrše se i inspekcijski pregledi, uzorkovanje radi laboratorijskog ispitivanja od strane Uprave odnosno fitosanitarnog inspektora;
 - regulisanih nekarantinski štetnih organizama iznad propisanih pragova (mjerila), vrši se uzorkovanje i laboratorijska ispitivanja.

Način obavljanja fitosanitarnog pregleda za zaštićeno područje

Član 3

Prilikom premještanja bilja u ili unutar zaštićenih područja pregledom se provjerava da li je, pored uslova iz člana 2 st. 3 i 4 ovog pravilnika, bilje, biljni proizvodi i objekti pod nadzorom:

- a) slobodno od karantinski štetnih organizama za zaštićeno područje;
- b) ispunilo posebne fitosanitarne uslove iz Liste IV.B.

Način obavljanja fitosanitarnog pregleda sadnog ili sjemenskog materijala

Član 4

Pregledi na sadnom ili sjemenskom materijalu sljedećih kategorija: predosnovni, osnovni ili sertifikovani materijal, sjeme ili sjemenski krompir ili standardni ili CAC materijal ili sjeme, obavljaju se u skladu sa propisima kojima se uređuje

sjemenski i sadni materijala.

Način obavljanja fitosanitarnog inspekcijskog pregleda

Član 5

(1) Uprava odnosno fitosanitarna inspekcija vrši fitosanitarne preglede, najmanje jednom godišnje, a po potrebi i uzorkovanje za laboratorijska ispitivanja, radi verifikacije, odnosno provjeravanja ispunjenosti propisanih zahtjeva, pregledom i razmatranjem objektivnih dokaza, da li ovlašćeno lice:

- a) izdaje biljni pasoš u skladu sa propisanim formatom i sadržajem;
- b) obavlja propisane preglede za izdavanje biljnih pasoša;
- c) pričvršćuje biljne pasoše na način propisan ovim pravilnikom;
- d) prati kritične tačke proizvodnje i vrši osposobljavanje osoblja.

(2) Pregled iz stava 1 ovog člana obuhvata i provjeru dokumentacije i identiteta bilja.

(3) Provjerom dokumentacije vrši se kontrola:

a) rješenja o upisu u Registar proizvođača, prerađivača, uvoznika, distributera i skladištara bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom (u daljem tekstu: Registar);

b) evidencija o:

- porijeklu bilja namijenjenog sjetvi ili sadnji;
- rezultatima laboratorijskih ispitivanja zdravstvenog stanja bilja;
- proizvodnji i/ili preradi i/ili distribuciji bilja (početak, tok i završetak proizvodnje);
- preduzetim fitosanitarnim mjerama za sprječavanje pojave i širenja štetnih organizama;
- izdatim biljnim pasošima; i
- drugim agrotehničkim mjerama.

(4) Provjerom identiteta provjerava se da li lice upisano u registar:

- proizvodi bilje u skladu sa izvršenim upisom u registar;
- proizvodi bilje u skladu sa prijavljenim količinama.

(5) Pregled se obavlja u prisustvu lica odgovornog za zdravstvenu zaštitu bilja.

(6) Pregled kod proizvođača krtola merkantilnog krompira *Solanum tuberosum* L. i plodova *Citrus* L., *Fortunella Swingle*, *Poncirus* Raf. i njihovih hibrida obavlja se po potrebi, a najmanje jednom u tri godine.

Program i način stručnog osposobljavanja odgovornog lica za zdravstvenu zaštitu bilja

Član 6

(1) Stručno osposobljavanje odgovornog lica za zdravstvenu zaštitu bilja vrši se radi sticanja znanja za obavljanje pregleda iz člana 2 ovog pravilnika prema Programu stručnog osposobljavanja datom u Prilogu 1.

(2) Stručno osposobljavanje iz stava 1 ovog člana sastoji se od teorijskog dijela i ispita koji se polaže pisanim testom.

(3) Uspjeh na pisanom testu ocjenjuje se ocjenom "zadovoljava" ili "ne zadovoljava".

(4) Pisani test je položen ako je tačno odgovoreno na najmanje 70% pitanja, a lica iz stava 1 ovog člana koja nijesu položila pisani test imaju pravo da test polažu ponovo.

(5) Nakon položenog ispita licu iz stava 1 ovog člana Uprava izdaje sertifikat, kao i legitimaciju o stručnoj osposobljenosti za zdravstvenu zaštitu bilja.

Uslovi za izdavanje biljnog pasoša

Član 7

(1) Biljni pasoš kao službena etiketa za premještanje na teritoriji Crne Gore bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom izdaje se pod uslovom da je:

- a) bilje namijenjeno sadnji, osim sjemena;
- b) bilje, biljne proizvode i objekte pod nadzorom sa Liste V.A, ako nijesu obuhvaćeni tačkom a) ovog stava;
- c) bilje, biljne proizvode i objekte pod nadzorom za koje su propisane posebne mjere za određene karantinski štetne organizme ili druge štetne organizme;
- d) sjeme sa Liste regulisanih nekarantinskih štetnih organizama (RNQP) odnosno njihovih biljaka domaćina;
- e) bilje, biljne proizvode i objekte pod nadzorom sa liste IV.A sa posebnim fitosanitarnim uslovima za premještanje, osim bilja za koje se zahtijeva posebna oznaka ili druga potvrda.

(2) Biljni pasoš ne izdaje se za bilje, biljne proizvode i objekte pod nadzorom pod uslovom da su:

- a) uzgajani ili proizvedeni u pograničnom području susjedne zemlje ili u tranzitu preko teritorije Crne Gore ili unijeti za oglede, naučna istraživanja ili rad u selekciji bilja ili male količine bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom koje vlasnik ili primalac koristi za neindustrijske i nekomercijalne svrhe ili tokom putovanja u putničkom saobraćaju;
- b) namijenjeni za premještanje i dostavljanje direktno krajnjim korisnicima, osim za:
 - krajnje korisnike koji bilje, biljne proizvode ili objekte pod nadzorom primaju putem prodaje preko ugovora na daljinu;

ili

- krajnje korisnike bilja, biljnih proizvoda ili objekata pod nadzorom za koje je potreban biljni pasoš za zaštićena područja;

c) su namijenjeni za zaštićena područja i koji su uzgajani ili proizvedeni u pograničnom području susjedne zemlje koje se graniči sa zaštićenim područjem ili u tranzitu preko zaštićenog područja ili se unose u zaštićeno područje za oglede, naučna istraživanja ili za rad u selekciji bilja.

Način izdavanja biljnog pasoša

Član 8

(1) Biljni pasoš izdaje se kao službena etiketa ili prateći dokument koji se pričvršćuje na trgovačku jedinicu bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom, kao najmanju komercijalnu ili drugu upotrebljivu jedinicu primjenljivu za stavljanje na tržište koja je podskup partije (lota) ili čitava partija (lot), prije njihovog premještanja ili prije unošenja u zaštićeno područje ili premještanja unutar njega.

(2) Ako se bilje, biljni proizvodi ili objekti pod nadzorom premještaju u paketu, svežnju ili kontejneru, biljni pasoš se pričvršćuje za taj paket, svežanj ili kontejner.

(3) Biljni pasoš se može izdati i u elektronskoj formi (elektronski biljni pasoš).

Sadržaj biljnog pasoša

Član 9

(1) Biljni pasoš se izrađuje na odgovarajućoj podlozi za štampanje, pod uslovom da se jasno razlikuje od drugih informacija ili etiketa koje se nalaze na istoj podlozi.

(2) Biljni pasoš treba da je lako vidljiv i jasno čitljiv, a informacije na njemu nepromjenljive i trajne.

(3) Biljni pasoš i sadržaj biljnog pasoša dati su na Obrascu 1.

Izdavanje biljnog pasoša za pošiljke koje se unose iz zemalja koje nijesu članice Evropske unije

Član 10

(1) Za pošiljku bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom sa Liste V.B., koja se unosi u Crnu Goru, a prati je fitosanitarni sertifikat i za čije je premještanje propisano izdavanje biljnog pasoša, nakon fitosanitarnog pregleda na mjestu unošenja kojim se utvrđuje da li su ispunjeni fitosanitarni uslovi za uvoz i da pregledano bilje ispunjava uslove za izdavanje biljnog pasoša, fitosanitarni inspektor ovjerava kopiju fitosanitarnog sertifikata, koja prati pošiljku do odredišta u unutrašnjosti gdje ovlašćena lica izdaju biljni pasoš.

(2) Za pošiljku bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom sa Liste V.B., koja se unosi iz zemalja članica Evropske Unije, a prati je fitosanitarni sertifikat, za čije je premještanje propisano izdavanje biljnog pasoša, a unose se sa pričvršćenim biljnim pasošem izdatim u jednoj od zemalja članica Evropske Unije, vrši se odgovarajući fitosanitarni pregled na mjestu unošenja, kojim se utvrđuje da ispunjava fitosanitarne uslove za uvoz, priznaje se biljni pasoš izdat u jednoj od zemalja članica Evropske Unije.

Prilog i Obrazac

Član 11

Prilog 1 i Obrazac 1 čine sastavni dio ovog pravilnika.

Prestanak važenja

Član 12

Danom početka primjene ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o načinu obavljanja fitosanitarnog pregleda i uslovima za izdavanje biljnog pasoša* ("Službeni list CG", broj 72/15).

Stupanje na snagu

Član 13

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore", a primjenjivaće se od 1. avgusta 2021. godine.

* U ovaj pravilnik prenešene su: Implementaciona Regulativa Komisije (EU) 2017/2313 od 13. decembra 2017. godine o utvrđivanju specifikacija formata biljnog pasoša za premještanje unutar područja Unije i biljnog pasoša za unošenje u zaštićeno područje i premještanje unutar njega/*Commission Implementing Regulation (EU) 2017/2313 of 13 December 2017 setting out the format specifications of the plant passport for*

movement within the Union territory and the plant passport for introduction into, and movement within, a protected zone; Delegirana Regulativa Komisije (EU) 2019/827 od 13. marta 2019. godine o kriterijima koje specijalizovani subjekti moraju ispunjavati kako bi zadovoljili uslove iz člana 89 stava 1 tačke (a) Regulativa (EU) 2016/2031 Evropskog parlamenta i Savjeta o postupcima kojima se osigurava da su ti kriterijumi ispunjeni/*Commission Delegated Regulation (EU) 2019/827 of 13 March 2019 on criteria to be fulfilled by the professional operators in order to comply with the conditions set out in Article 89(1) point (a) of Regulation (EU) 2016/2031 of the European Parliament and of the Council and procedures to ensure that those criteria are met*; članovi 78-95 Regulative (EU) 2016/2031 Evropskog Parlamenta i Savjeta od 26. oktobra 2016. godine o zaštitnim mjerama protiv organizama štetnih za bilje i o izmjeni Regulative (EU) br. 228/2013, (EU) br. 652/2014 i (EU) br. 1143/2014 Evropskog Parlamenta i Savjeta o stavljanju van snage direktiva Vijeća 69/464/EEZ, 74/647/EEZ, 93/85/EEZ, 98/57/EZ, 2000/29/EZ, 2006/91/EZ i 2007/33/EZ/*Articles 78-95 Regulation (EU) 2016/2031 of the European Parliament of the Council of 26 October 2016 on protective measures against pests of plants, amending Regulations (EU) No 228/2013, (EU) No 652/2014 and (EU) No 1143/2014 of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directives 69/464/EEC, 74/647/EEC, 93/85/EEC, 98/57/EC, 2000/29/EC, 2006/91/EC and 2007/33/EC Regulation (EU) 2016/2031.*

PRILOG 1

PROGRAM STRUČNOG OSPOSOBLJAVANJA ODGOVORNOG LICA ZA ZDRAVSTVENU ZAŠTITU BILJA

Odgovorna lica za zdravstvenu zaštitu bilja se stručno osposobljavaju kroz obuke iz sljedećih tematskih cjelina:

A. Zdravstvena zaštita bilja

A.1. Propisi iz oblasti zdravstvene zaštite bilja, sjemena i sadnog materijala;

A.2. Štetni organizmi bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom (znakove prisustva, simptome koje uzrokuju karantinski štetni organizmi, štetni organizmi za koje su propisane posebne mjere, karantenski štetni organizmi zaštićenih područja i regulisani nekarantinski štetni organizmi, kao i znanje o mjerama za sprečavanja prisustva i širenja tih štetnih organizama);

A.3. Sistemi i pisani postupci za praćenje sljedljivosti;

A.4 Plan postupaka u slučaju sumnje ili pozitivnih nalaza štetnih organizama

A.5 Oprema i objekti za obavljanje pregleda bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom i kapaciteti za preduzimanje mjera;

A.6 Obaveze lica odgovornog za komunikaciju sa Upravom;

A.7 Predstavljanje tehničkih smjernica sa kriterijumima za preglede za izdavanje biljnih pasoša sa informacijama o:

(a) biologiji štetnih organizama, njihovih vektora i biljaka domaćina;

(b) znakovima prisustva štetnih organizama i simptomima zaraze/napada bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom, o načinima obavljanja vizuelnih pregleda, kao i informacije o uzorkovanju i ispitivanjima;

(c) najboljoj praksi, mjerama i drugim aktivnostima koje treba preduzimati u svrhu sprečavanja prisustva i širenja štetnih organizama;

A.8 Identifikacija i praćenje kritičnih tačaka u procesu proizvodnje i premještanja bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom u pogledu: prisustva regulisanih nekarantinski štetnih organizama, ispunjenosti posebnih zahtjeva za premještanje, ispunjenosti uslova i vršenja pregleda, kao i sprovođenje propisanih mjera za karantinske i druge štetne organizme;

A.9 Administrativne obaveze (vođenje evidencija, prijave proizvodnje, promjene odgovornog lica);

A.10. Rizici

A.11 Plan upravljanja rizikom sa standardnim operativnim procedurama o:

- registraciji ovlašćenog lica;

- sljedljivosti bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom;

- opis procesa proizvodnje i aktivnosti za premještanje i prodaju bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom;

- analizu kritičnih tačaka i mjere preduzetih za smanjenje rizika od štetnih organizama povezane sa tim kritičnim tačkama;

- postupke i mjere predviđene u slučaju sumnje na prisustvo ili na utvrđeno prisustvo karantinski štetnih organizama, evidenciju tih sumnji ili nalaza i evidenciju preduzetih radnji;

- uloge i odgovornosti zaposlenih lica u dijelu: obaveštavanja Uprave o sumnji na prisustvo ili o prisustvu karantinski štetnih organizama; pregleda radi izdavanja biljnih pasoša, zamjene biljnog pasoša i biljnog pasoša za bilje koje se unosi iz trećih zemalja; pričvrščivanja biljnih pasoša za bilje ili pošiljke bilja i druge odgovornosti;

- stručno i tehničko osposobljavanje radi sticanja potrebnog znanja za obavljanje pregleda.

A.12 Mjere za smanjenje rizika;

A.13 Način izdavanja pasoša.

B. Polaganje pisanog testa

NAPOMENA REDAKCIJE: *Obrazac u PDF formatu možete preuzeti klikom na sledeći link:*

Obrazac 1 (Biljni pasoši)